

VÝPOČET PŘETVOŘENÍ PŘÍHRADOVÝCH KONSTRUKCÍ SILOVOU METODOU

... řešený příklad pro BO004

Silová metoda využívá princip virtuální práce. Zavádí se nový zatěžovací stav – virtuální zatížení. V tomto zatěžovacím stavu působí jednotková síla v uzlu, ve kterém chceme určit posun a směr působení této jednotkové síly je shodný se směrem počítané deformace.

K řešení se použije Maxwell-Mohrův vztah (1), integrál lze vyřešit pomocí Vereščaginova pravidla (2). Tato metoda umožňuje do výpočtu deformací zahrnout i vliv poddajnosti spojů (3) - uplatní se zejména ve dřevěných konstrukcích.

$$u = \int_0^l \frac{N \cdot N_1}{E \cdot A} dl \quad (1)$$

$$u = \sum_{i=1}^n \frac{N_i \cdot N_{1,i} \cdot l_i}{E_i \cdot A_i} \quad (2)$$

$$u = \sum_{i=1}^n \left(\frac{N_i \cdot N_{1,i} \cdot l_i}{E_i \cdot A_i} + \Delta_i \cdot N_{1,i} \right) \quad (3)$$

kde

N_i je normálová síla v i-tém prutu od vnějšího zatížení [N],

$N_{1,i}$ normálová síla v i-tém prutu od virtuálního jednotkového zatížení [-],

l_i délka i-tého prutu [mm],

A_i průřezová plocha i-tého prutu [mm²],

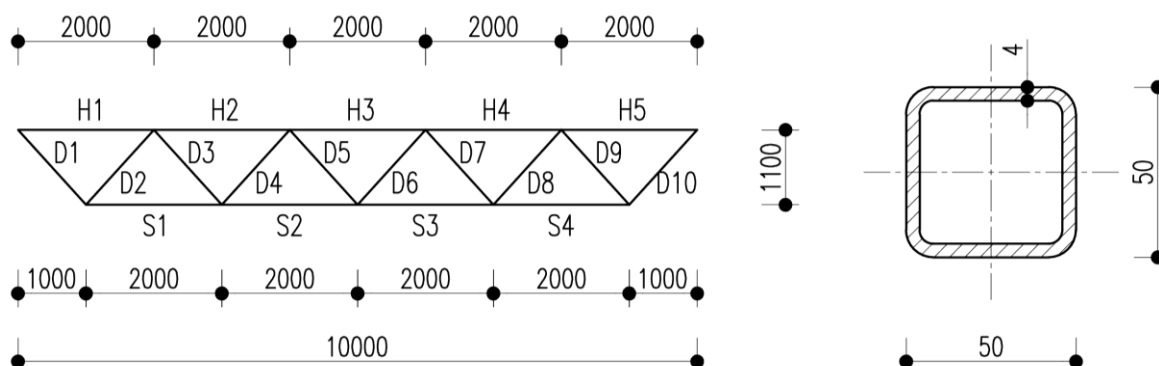
E_i Youngův modul pružnosti i-tého prutu [MPa] a

Δ_i okamžitý prokluz spoje [mm].

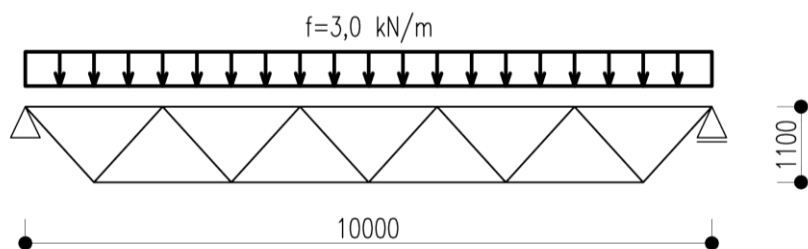
Příklad č. 1 – přímopásová vaznice

Přímopásová příhradová vaznice má rozpětí 10 m, výšku 1,1 m, průřez všech prutů je SHS 50×50×4.

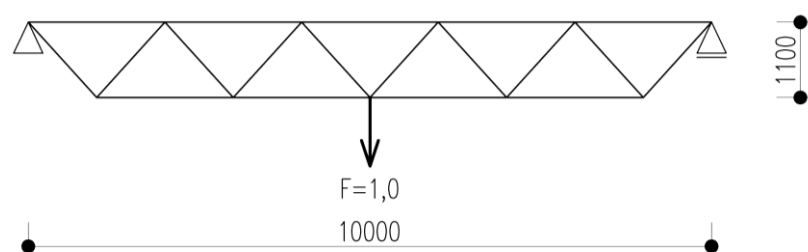
Vaznice je zatížena spojitým rovnoměrným zatížením 3,0 kN/m. Spočítejte průhyb uprostřed rozpětí.

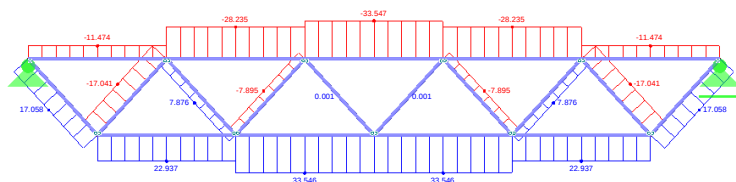
Spojité zatížení

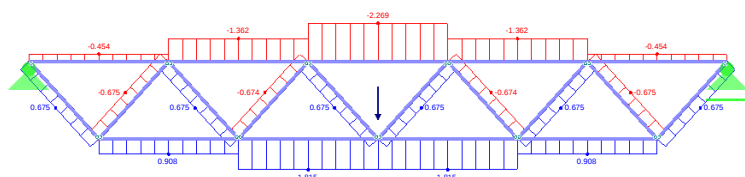
Virtuální zatížení

a) Řešení silovou metodou

Normálové síly od spojitého zatížení

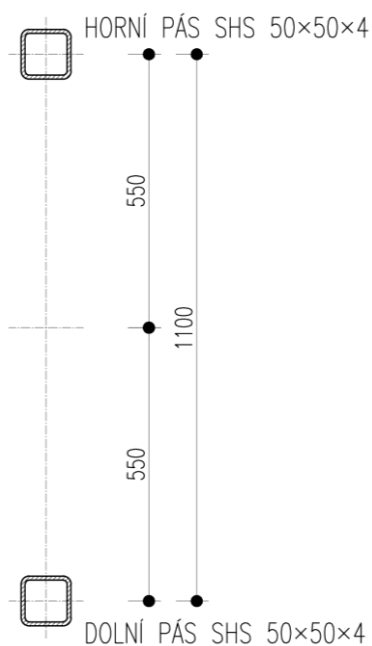

Normálové síly od virtuálního (jednotkového) zatížení

Tabulka vnitřních sil a deformací

Prut	N_{Ed}		N_1	l	A	w
	[kN]	[N]	[-]	[mm]	[mm ²]	[mm]
H1	-10,908	-10908	-0,455	2000	695	0,068
H2	-27,273	-27273	-1,364	2000	695	0,510
H3	-32,727	-32727	-2,273	2000	695	1,019
H4	-27,273	-27273	-1,364	2000	695	0,510
H5	-10,908	-10908	-0,455	2000	695	0,068
D1	16,218	16218	0,676	1487	695	0,112
D2	-16,218	-16218	-0,676	1487	695	0,112
D3	8,109	8109	0,676	1487	695	0,056
D4	-8,109	-8109	-0,676	1487	695	0,056
D5	0,000	0	0,676	1487	695	0,000
D6	0,000	0	-0,676	1487	695	0,000
D7	-8,109	-8109	0,676	1487	695	-0,056
D8	8,109	8109	-0,676	1487	695	-0,056
D9	-16,218	-16218	0,676	1487	695	-0,112
D10	16,218	16218	-0,676	1487	695	-0,112
S1	21,819	21819	0,909	2000	695	0,272
S2	32,727	32727	1,818	2000	695	0,815
S3	32,727	32727	1,818	2000	695	0,815
S4	21,819	21819	0,909	2000	695	0,272
SUMA						4,349

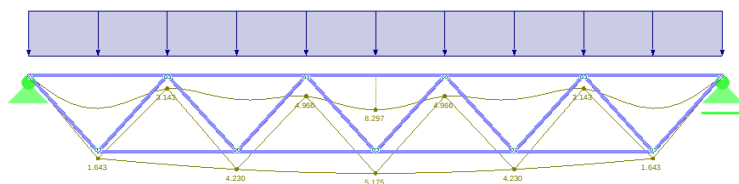
b) Přibližné řešení – převedení na plnostěnný průřez

Pro příhradový průřez se spočítá náhradní moment setrvačnosti (zanedbají se momenty setrvačnosti k vlastním osám pásů):

$$I_y = 2 \cdot A \cdot z^2 = 2 \cdot 695 \cdot 550^2 = 420 \cdot 10^6 \text{ mm}^4$$

Hodnota průhybu uprostřed rozpětí prostého nosníku zatíženého spojitým rovnoměrným zatížením s náhradním momentem setrvačnosti:

$$w = \frac{5}{384} \cdot \frac{f \cdot L^4}{E \cdot I_y} = \frac{5}{384} \cdot \frac{3 \cdot 10000^4}{210000 \cdot 420 \cdot 10^6} = 4,424 \text{ mm}$$

$$w = 5,030 \text{ mm}$$

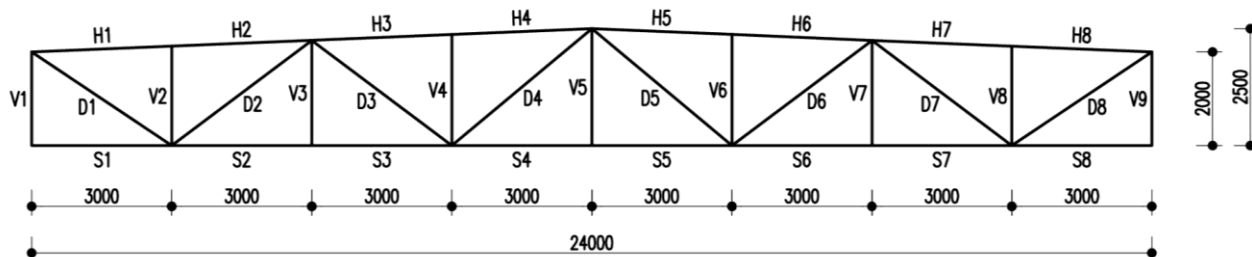
Závěr

Normálové síly uvedené v tabulce výše platí pro model příhradové konstrukce, tak jak ji rozumí stavební mechanika – na koncích všech dílčích prutů jsou klouby. Reálně jsou ale pásy zhotoveny z jednoho kusu – jednotlivé pruty pásů by měly být modelovány s tuhým spojením, normálové síly se liší pouze nevýznamně.

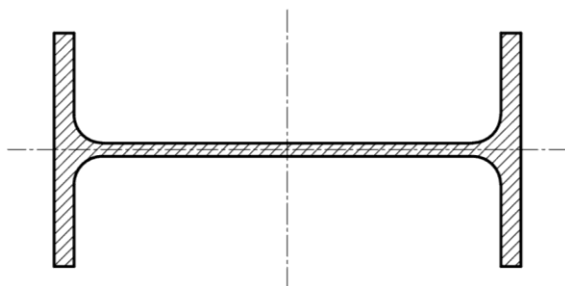
Model	Silová metoda	Přibližné řešení	Software
Spojité pásy	5,165	4,424	5,175
Nespojité pásy	4,349	4,424	5,030

Příklad č. 2 – sedlový vazník

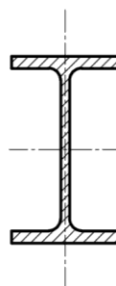
Sedlový příhradový vazník má rozpětí 24 m, výška nad podporou je 2,0 m a výška uprostřed rozpětí 2,5 m. Horní a dolní pásy jsou z profilu IPE 200, svislice IPE 80 a diagonály jsou z trubek 60,3×5. Vaznice je zatížena dvěma zatěžovacími stavy – sněhem plným a sněhem pravým, přičemž zatížení je do vazníku vnášeno v uzlech (připojení vaznic). Spočítejte maximální průhyby pro oba zatěžovací stavy.

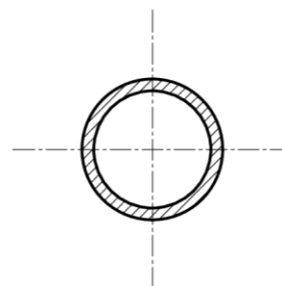
PÁSY IPE 200

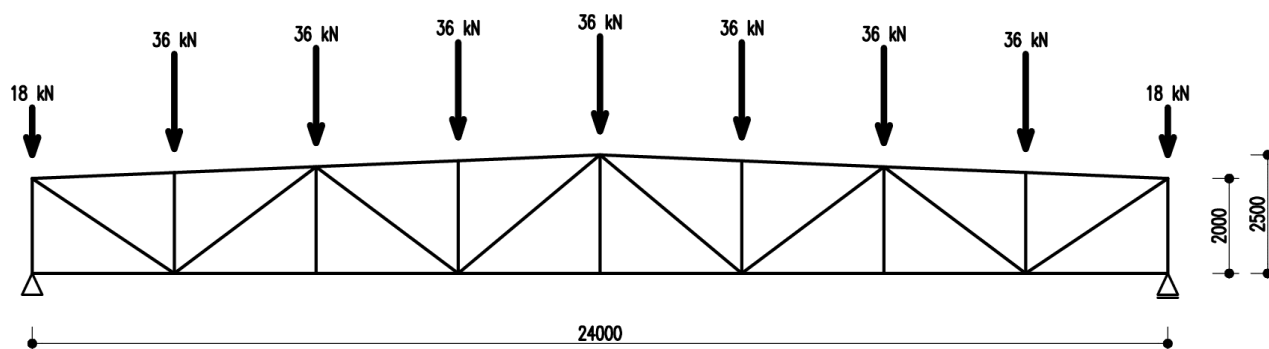
SVISLICE IPE 80

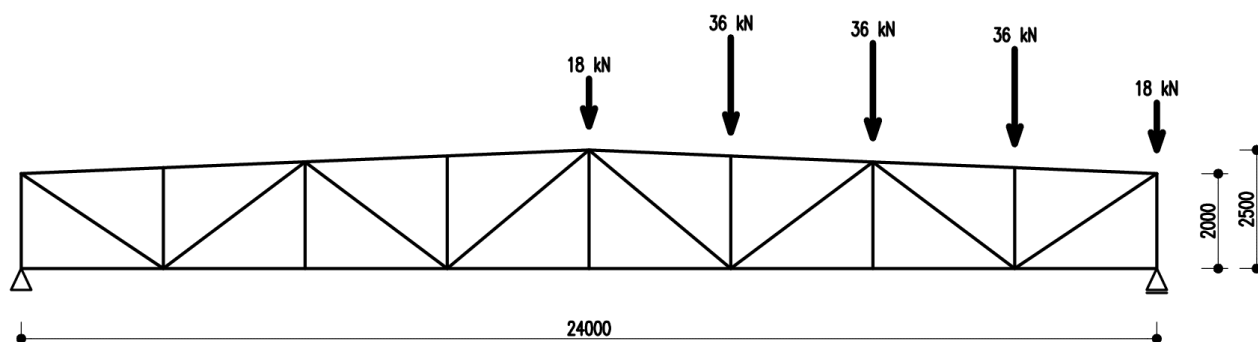
DIAGONÁLY TR 60,3×5

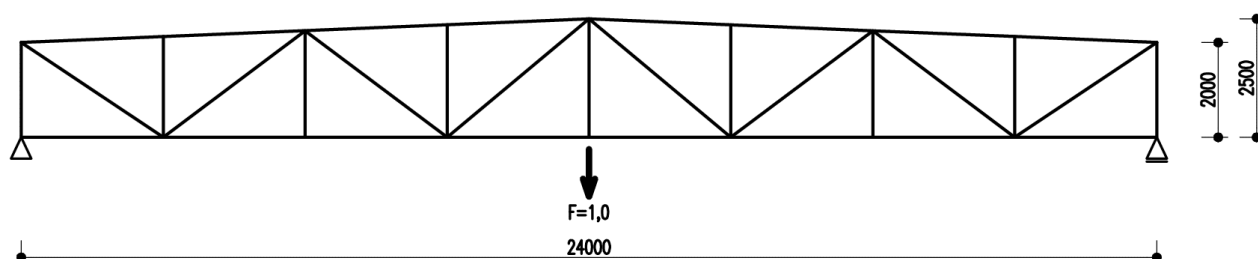
ZS1 – plný sníh

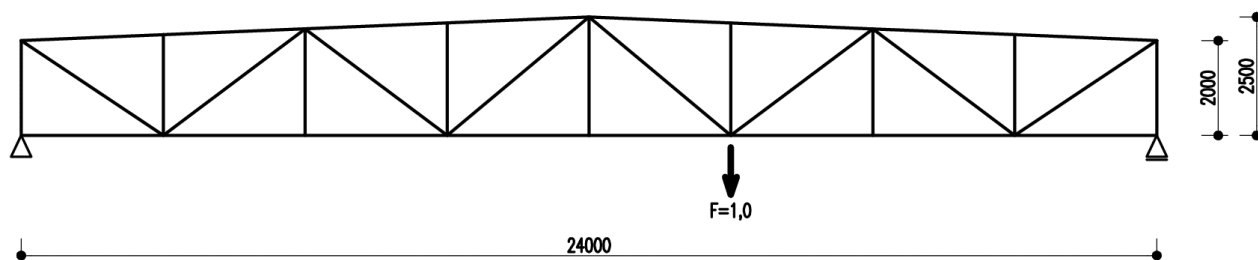
ZS2 – pravý sníh

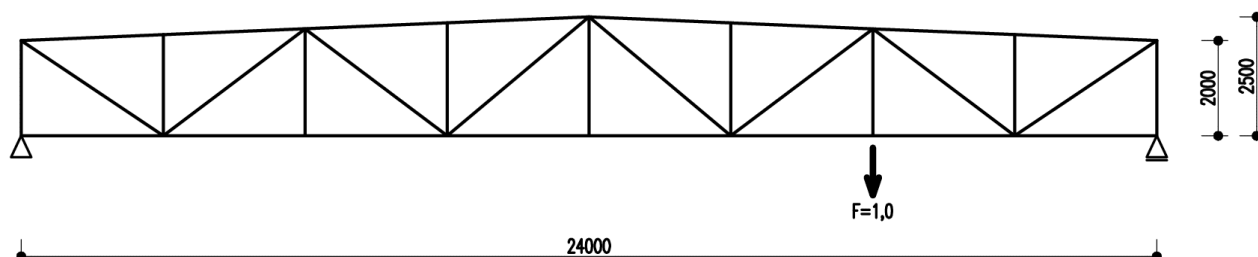
ZS3 – virtuální zatížení v uzlu e

ZS4 – virtuální zatížení v uzlu f

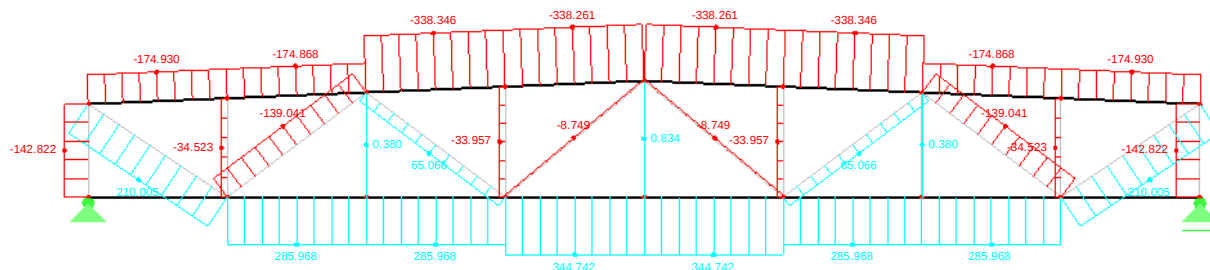

ZS5 – virtuální zatížení v uzlu g

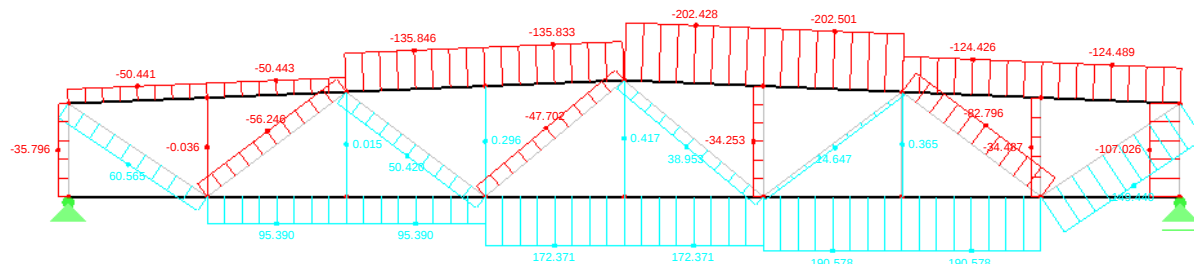

a) Řešení silovou metodou

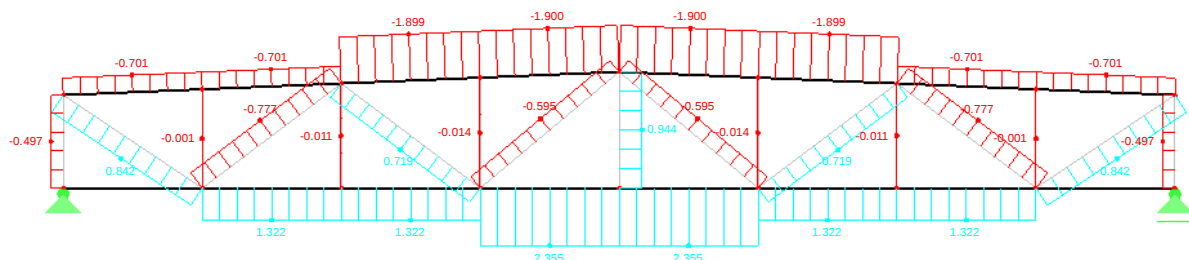
Normálové síly od ZS1

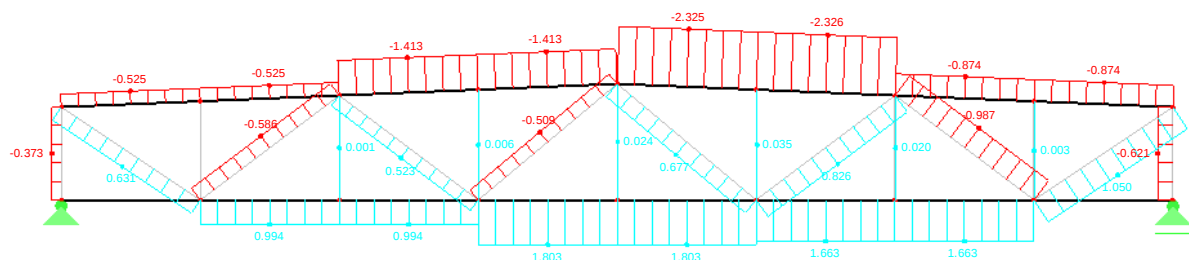
Normálové síly od ZS2

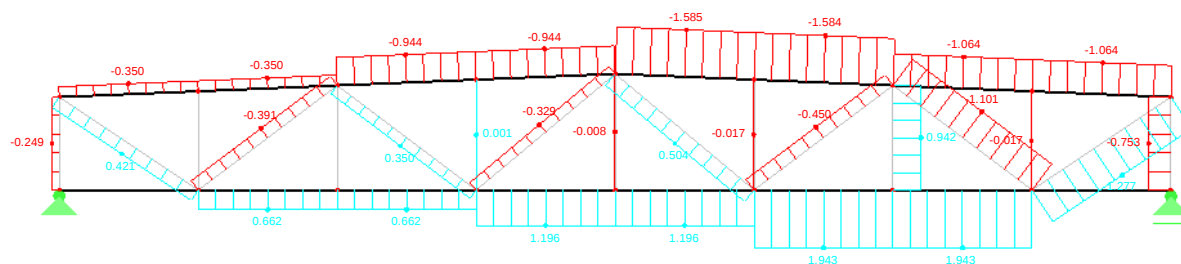
Normálové síly od ZS3

Normálové síly od ZS4

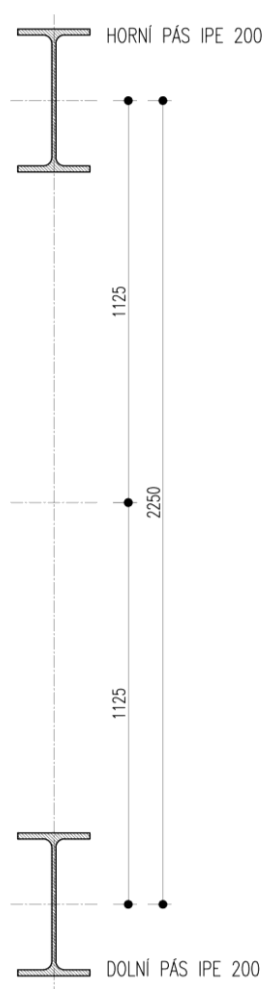
Normálové síly od ZS5

Tabulka vnitřních sil a deformací

Prut	N_{Ed}		N_1			l	A	w			
	ZS1	ZS2	ZS3	ZS4	ZS5			ZS1	ZS2 _e	ZS2 _f	ZS2 _g
	[kN]	[kN]	[-]	[-]	[-]			[mm]	[mm]	[mm]	[mm]
H1	-178,037	-50,868	-0,706	-0,530	-0,353	3003	2850	0,631	0,180	0,135	0,090
H2	-178,037	-50,868	-0,706	-0,530	-0,353	3003	2850	0,631	0,180	0,135	0,090
H3	-341,349	-136,539	-1,896	-1,422	-0,948	3003	2850	3,247	1,299	0,974	0,649
H4	-341,349	-136,539	-1,896	-1,422	-0,948	3003	2850	3,247	1,299	0,974	0,649
H5	-341,349	-204,809	-1,896	-2,370	-1,580	3003	2850	3,247	1,948	2,436	1,624
H6	-341,349	-204,809	-1,896	-2,370	-1,580	3003	2850	3,247	1,948	2,436	1,624
H7	-178,037	-127,169	-0,706	-0,883	-1,060	3003	2850	0,631	0,450	0,563	0,676
H8	-178,037	-127,169	-0,706	-0,883	-1,060	3003	2850	0,631	0,450	0,532	0,676
D1	213,788	61,082	0,848	0,636	0,424	3606	869	3,582	1,024	0,768	0,512
D2	-137,647	-56,471	-0,784	-0,588	-0,392	3750	869	2,218	0,910	0,682	0,455
D3	66,316	50,528	0,702	0,526	0,351	3750	869	0,957	0,729	0,546	0,364
D4	-5,919	-47,355	-0,658	-0,493	-0,329	3905	869	0,083	0,667	0,500	0,333
D5	-5,919	41,435	-0,658	0,740	0,493	3905	869	0,083	-0,583	0,656	0,437
D6	66,316	15,789	0,702	0,877	-0,526	3750	869	0,957	0,228	0,285	-0,171
D7	-137,647	-81,176	-0,784	-0,980	-1,176	3750	869	2,218	1,308	1,635	1,962
D8	213,788	152,706	0,848	1,060	1,273	3606	869	3,582	2,559	3,199	3,841
V1	-144,000	-36,000	-0,500	-0,375	-0,250	2000	764	0,898	0,224	0,168	0,112
V2	-36,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2125	764	0,000	0,000	0,000	0,000
V3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2250	764	0,000	0,000	0,000	0,000
V4	-36,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2375	764	0,000	0,000	0,000	0,000
V5	0,000	0,000	1,000	0,000	0,000	2500	764	0,000	0,000	0,000	0,000
V6	-36,000	-36,000	0,000	0,000	0,000	2375	764	0,000	0,000	0,000	0,000
V7	0,000	0,000	0,000	0,000	1,000	2250	764	0,000	0,000	0,000	0,000
V8	-36,000	-36,000	0,000	0,000	0,000	2125	764	0,000	0,000	0,000	0,000
V9	-144,000	-108,000	0,500	0,000	0,000	2000	764	-0,898	-0,673	0,000	0,000
S1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3000	2850	0,000	0,000	0,000	0,000
S2	288,000	96,000	1,333	1,000	0,667	3000	2850	1,924	0,641	0,481	0,321
S3	288,000	96,000	1,333	2,000	0,667	3000	2850	1,924	0,641	0,962	0,321
S4	345,600	172,800	2,400	1,800	1,200	3000	2850	4,158	2,079	1,559	1,039
S5	345,600	172,800	2,400	1,800	1,200	3000	2850	4,158	2,079	1,559	1,039
S6	288,000	192,000	1,333	1,667	2,000	3000	2850	1,924	1,283	1,604	1,925
S7	288,000	192,000	1,333	1,667	2,000	3000	2850	1,924	1,283	1,604	1,925
S8	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3000	2850	0,000	0,000	0,000	0,000
SUMA								45,204	22,153	24,393	20,496

Největší průhyb od ZS1 bude jistě uprostřed rozpětí. Největší průhyb od ZS2 bude někde v pravé polovině vazníku. Protože dopředu nevíme kde, modeluje se virtuální zatížení ve třech zatěžovacích stavech (ZS3, ZS4, ZS5) a průhyb se spočítá pro každý z nich

b) Přibližné řešení – převedení na plnostěnný průřez

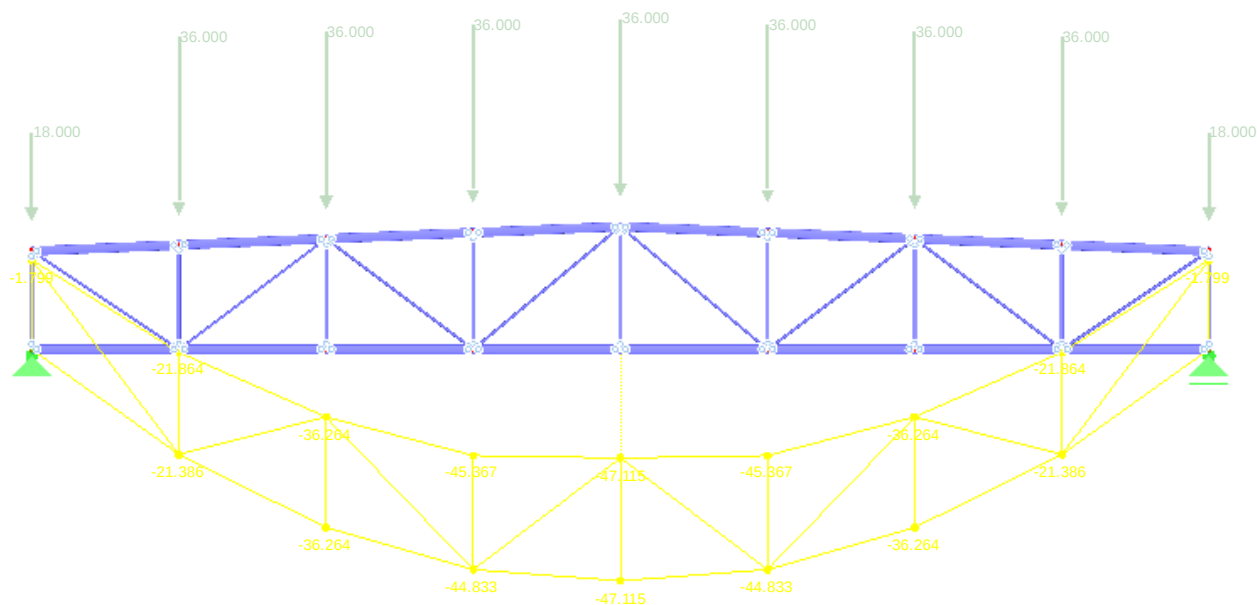
Pro příhradový průřez se spočítá náhradní moment setrvačnosti (zanedbají se momenty setrvačnosti k vlastním osám pásů):

$$I_y = 2 \cdot A \cdot z^2 = 2 \cdot 2850 \cdot 1125^2 = 7,214 \cdot 10^9 \text{ mm}^4$$

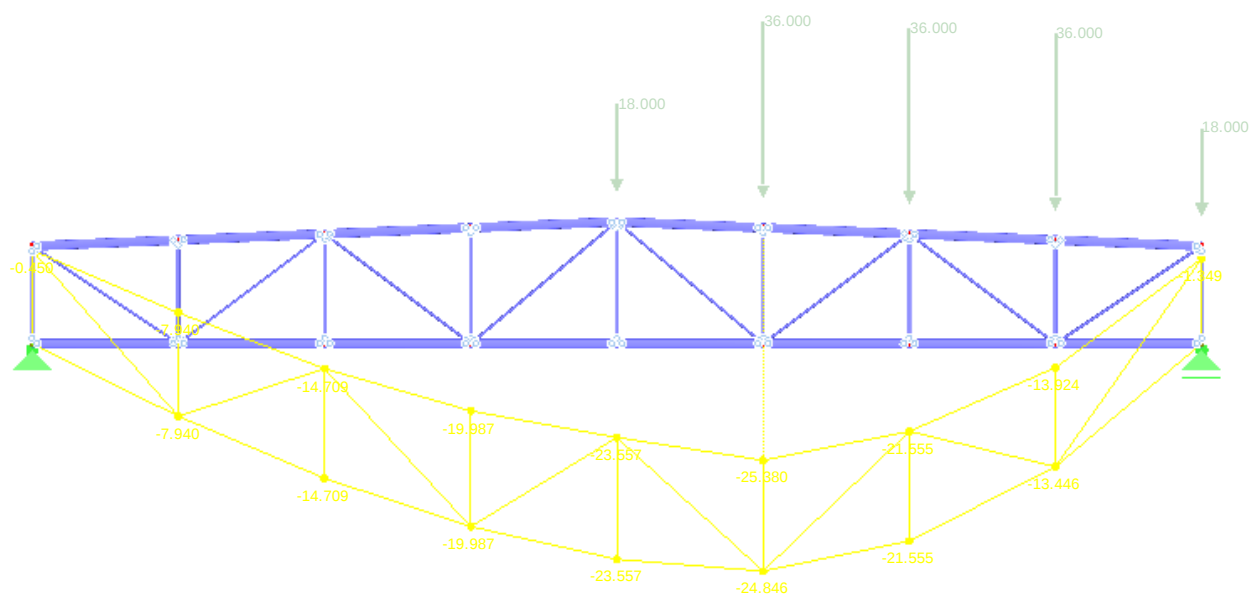
Hodnota průhybu uprostřed rozpětí prostého nosníku zatíženého spojitým rovnoměrným zatížením (ZS1) s náhradním momentem setrvačnosti:

$$w = \frac{5}{384} \cdot \frac{f \cdot L^4}{E \cdot I_y} = \frac{5}{384} \cdot \frac{12 \cdot 24000^4}{210000 \cdot 7,214 \cdot 10^9} = 34,219 \text{ mm}$$

Pro výpočet průhybu prostého nosníku zatíženého spojitým rovnoměrným zatížením poloviny rozpětí se najde vztah ve statických tabulkách:

c) Řešení v softwaru

$w = 47,115 \text{ mm}$

$w = 24,846 \text{ mm}$

Závěr

Normálové síly uvedené v tabulce výše platí pro model příhradové konstrukce, tak jak ji rozumí stavební mechanika – na koncích všech dílčích prutů jsou klouby. Reálně jsou ale pásy zhotoveny z jednoho kusu – jednotlivé pruty pásů by měly být modelovány s tuhým spojením, normálové síly se liší pouze nevýznamně.

Model	Zatížení	Silová metoda	Přibližné řešení	Software
Spojité pásy	ZS1	42,602	34,219	46,776
	ZS2	24,314	???	24,574
Nespojité pásy	ZS1	45,204	34,219	47,115
	ZS2	24,393	???	24,846